

**EERSTE RINGVANGST VAN DE NOMINAATVORM VAN EEN
PALLAS' BOSZANGER *PHYLLOSCOPUS PROREGULUS* IN
NEDERLAND**

First trap of the typical race of a Pallas' Warbler *Phylloscopus proregulus* in The Netherlands

JAN VAN DER STRAATEN

INLEIDING

Op 19 oktober 1975 werd in de Kobbeduinen op Schiermonnikoog (Friesland) een Pallas' Boszanger *Phylloscopus proregulus* gevangen, die de kenmerken vertoonde van de ondersoort *P.p. proregulus*. De vogel werd getoond aan

Pallas' Boszanger *Phylloscopus proregulus proregulus*. Opname: Freek Kooistra.

A. J. Klarenberg, J. C. van der Straaten, J. E. van der Straaten-Friese, W. J. R. de Wijs en J. E. Winkelman.

BESCHRIJVING

Met behulp van bovengenoemde waarnemers werd de volgende beschrijving gemaakt: vleugellengte (bij maximale strekking gemeten): 55 mm; staartlengte: 41 mm; gewicht: 5,2 gram.

Geen rui. Van buiten naar binnen geteld, zijn de vierde en de vijfde slagpen het langst en tevens even lang. De afstand tussen de top van deze twee slagpennen en de top van de andere slagpennen bedraagt in millimeters: 1-28; 2-6; 3-½; 4-0; 5-0; 6-2; 7-5; 8-7; 9-9; 10-10½.

Over de kop een scherp begrensde, smalle, fletsgele kruinstreep. Scherp begrensde, lange, heldergele wenkbrauwstrepen, die vooral voor het oog breed zijn.

Wenkbrauwstrepen raken elkaar vlak boven basis van bovensnavel. Kruinstreep en wenkbrauwstrepen gaan aan achterzijde van kruin over in een vaag lichtgeel, dat ook de nek bedekt.

Stuit wit, met lichtgelige tint. Stuit scherp begrensd, vooral naar rug. Rug helder olijfgroen, enigszins tenderend naar geel.

Buitenvlag van derde, vierde, vijfde en zesde slagpen versmald. Twee duidelijke vleugelstrepen; achterste vleugelstreep het meest opvallend. Kleur lichtgeel; bleker dan wenkbrauwstreep.

Pootkleur: bruinachtig; snavel donkerbruin; basis ondersnavel iets lichter. Kleur iris: zwartbruin.

Geluid: in het net een scherp eenlettergrepig „wiet”.

Na het loslaten van de vogel ging deze in een boom zitten, waarbij hij een gerekt tweelettergrepig geluid gaf, dat het beste kan worden vergeleken met het sjielpen van een huismus *Passer domesticus*.

Op grond van de vleugelformule kan de vogel tot de ondersoort *P.p proregulus* gerekend worden. Williamson (1967: 13-15) vermeldt namelijk, dat bij de ondersoort *proregulus* de lengte van de tweede slagpen tussen die van de negende en de zevende slagpen inligt. Bij de ondersoort *simlaensis* ligt de lengte van de tweede slagpen tussen die van de negende slagpen en de armpennen.

Bij de ondersoort *chloronotus* valt de lengte van de tweede slagpen tussen de lengte van de achtste slagpen en de armpennen.

Volgens Williamson (l.c.) verschillen de ondersoorten ook in de kleur van de lichaamsveren (meer of minder geel en groen). In het veld is een dergelijk relatief verschil bij afwezigheid van vergelijkingsmateriaal echter moeilijk te hanteren.

De ondersoort *P.p proregulus* broedt in het zuiden van Siberië, ongeveer van het Altaigebergte oostwaarts tot de kust van de Stille Oceaan. De over-

winteringsgebieden bevinden zich volgens Ticehurst (1938: 112-120) Dement'ev en Gladkov (1968: 234-238) in zuidelijk China en de daar in het zuiden aangrenzende gebieden.

DISCUSSIE

Dat de in Schiermonnikoog gevangen vogel de tweede waarneming van de nominaatvorm in ons land is, zal hierna worden toegelicht.

Ten aanzien van de reeds eerder in Nederland waargenomen Pallas' Boszangers heerst namelijk enige verwarring met betrekking tot de bepaling van de ondersoort. Zo wordt door de Commissie voor de Nederlandse Avifauna (1970: 83) de in 1963 op Texel verzamelde Pallas' Boszanger tot de ondersoort *proregulus* gerekend.

Dit gebeurde eveneens met de in 1964 in Castricum gevangen vogel. Het is echter opvallend, dat de waarnemers in hun publicaties (Boon *et al.* 1964 en Hoogerwerf *et al.* 1965) óf de ondersoort niet aangeven, óf stellen, dat de bepaling van de ondersoort niet mogelijk was.

Van een in 1973 in Lelystad waargenomen Pallas' Boszanger wordt geen ondersoort opgegeven (Tekke 1975). In 1974 wordt nog een vogel in Gaasterland gevangen. Hendriksma (1975) vermeldt geen kenmerken, die op de ondersoort *proregulus* wijzen. Toch wordt er door de Commissie voor de Nederlandse Avifauna (*l.c.*) gesproken van een bevestigde waarneming van de ondersoort *proregulus*.

De Commissie voor de Nederlandse Avifauna rekent derhalve drie exemplaren op onduidelijke gronden tot de ondersoort *proregulus*. Van één exemplaar is nog na te gaan, tot welke ondersoort deze vogel gerekend mag worden, namelijk van de op Texel verzamelde vogel; dit exemplaar belandde namelijk in het Zoölogisch Museum te Amsterdam. Onderzoek leidde tot de conclusie, dat op grond van de vleugelformule deze vogel tot de ondersoort *proregulus* kan worden gerekend (E. Nieboer *in litt.*).

Uit een en ander volgt, dat de op Schiermonnikoog gevangen Pallas' Boszanger de tweede waarneming en de eerste ringvangst betreft van de ondersoort *proregulus*.

Ten aanzien van het verschijnen van een soort als de Pallas' Boszanger op Schiermonnikoog kan nog gewezen worden op een ander opvallend verschijnsel, dat tezelfder tijd daar kon worden waargenomen, namelijk het invasie-achtig voorkomen van Goudhaantjes *Regulus regulus*. Het betrof hier zeker vele tienduizenden en wellicht enkele honderdduizenden vogels. Dement'ev en Gladkov (*l.c.*) vermeldt, dat op de herfsttrek Pallas' Boszangers vaak samen trekken met groepen mezen en Goudhaantjes.

CDNA: Gaat accoord met subspecifieke determinatie.

SUMMARY

A Pallas' Warbler *Phylloscopus proregulus* showing the characteristics of the subspecies *P.p. proregulus* has been trapped on 19 October 1975 on the Island of Schiermonnikoog, Friesland. A description of the bird is given.

LITERATUUR

- Boon, J. J., M. Eelman en C. van Orden. 1964. Pallas' Boszanger, nieuw voor Nederland. *Limosa* 37: 16—18.
- Commissie voor de Nederlandse Avifauna, De 1970. Avifauna van Nederland. E. J. Brill, Leiden.
- Dements ev, G. P. en N. A. Gladkov (et al.) 1968. Birds of the Sovjet Union, Vol. VI. Israel Program for Scientific Translations, Jerusalem.
- Hendriksma, J. T. 1975. Ringvangst van een Pallas' Boszanger in Friesland. *Limosa* 48: 174—175.
- Hoogerwerf, A., M. C. van Dissel-Scherf & E. J. Kortenoever. 1965. Tweede vondst in Nederland van Pallas' Boszanger. *Limosa* 38: 13—15.
- Tekke, M. J. 1975. Ornithologie van Nederland 1973. *Limosa* 48: 100—115.
- Ticehurst, C. B. 1938. A systematic review of the genus *Phylloscopus*. Trustees of the British Museum, London.
- Williamson, K. 1967. Identification for ringers 2: the genus *Phylloscopus*. British Trust for Ornithology, Tring.

Adres: Katholieke Hogeschool, Hogeschoollaan 225, Tilburg.